

DLT.050.7.2024.AS
Warszawa, 29 lipca 2024

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 3715 Pani Poseł Anny Wojciechowskiej i grupy Posłów, w sprawie kontroli nad przestrzeganiem uprawnień dawców krwi, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższego.

1. *W jaki sposób przepisy prawa polskiego egzekwują stosowanie się placówek medycznych oraz aptek do przywilejów, z których mogą korzystać honorowi krwiodawcy? Chodzi o uprawnienia do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej (w tym do leczenia sanatoryjnego) oraz usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach?*

Prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej, o którym mowa w art. 47c ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych¹ mają świadczeniobiorcy, którzy posiadają tytuł Zasłużonego Honorowego Dawcy Krwi i przedstawią legitymację „Zasłużonego Honorowego Dawcy Krwi”. Obejmuje ono prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej oraz usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach. Uprawnienie to dotyczy wyłącznie przypadków, gdy świadczeniobiorca po raz pierwszy zgłasza się z danym problemem zdrowotnym do świadczeniodawcy – w związku z powyższym prawo do korzystania ze świadczeń poza kolejnością dotyczy pierwszej wizyty u specjalisty. Na kolejne konsultacje pacjent jest wpisywany do harmonogramu przyjęć już jako osoba kontynuująca leczenie i na terminy kolejnych wizyt wpływ powinny mieć wyłącznie wskazania medyczne, czyli plan leczenia. Jednocześnie uprawnienie to nie dotyczy świadczeń, na które prowadzone są odrębne listy oczekujących, w tym na badania rezonansu magnetycznego w trybie ambulatoryjnym – w takim przypadku pacjent ma prawo do uzyskania terminu badania poza kolejnością. Świadczeniodawca zobowiązany jest do udzielenia świadczenia w dniu zgłoszenia, a jeżeli nie jest to możliwe do wyznaczenia terminu poza kolejnością wynikającego z prowadzonej listy oczekujących, o której mowa w art. 20 ust. 2 ww. ustawy. W przypadku świadczeń udzielanych przez poradnie specjalistyczne (tj. świadczeń z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej) pacjent powinien otrzymać termin wizyty nie później niż w ciągu 7 dni roboczych od dnia zgłoszenia. Należy wskazać, że znajdujący się na

---

¹ Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2024 r. poz. 146).

listach oczekujących planowany termin udzielenia świadczenia jest oznaczony przez wskazanie daty (tj. dzień, miesiąc, rok), co wynika z § 8 ust. 2 pkt 5 lit. a rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie zakresu niezbędnych informacji gromadzonych przez świadczeniodawców, szczegółowego sposobu rejestrowania tych informacji oraz ich przekazywania podmiotom zobowiązanym do finansowania świadczeń ze środków publicznych².

Jednocześnie informuję, iż uprawnienia przysługujące dawcom krwi wynikają z prawa powszechnie obowiązującego, wobec czego powinny być respektowane przez podmioty lecznicze. W przypadku trudności z uzyskaniem terminu, zgodnie ze wskazanymi powyżej zasadami, sprawę należy zgłosić do właściwego Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia.

2. *Jak rozumieć określone w ustawie prawa kandydata na dawcę krwi, chodzi między innymi osoby, które zgłosiły się do punktu krwiodawstwa, jednak podczas badania lekarskiego nie zostały zakwalifikowane do oddania krwi. Czy pracownikowi będzie przysługiwało wynagrodzenie za czas nieobecności w pracy, w przypadku, gdy nie doszło do oddania krwi?*

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt. 1 ustawy o publicznej służbie krwi³ Zasłużonemu Honorowemu Dawcy Krwi i Honorowemu Dawcy Krwi przysługuje zwolnienie od pracy oraz zwolnienie od wykonywania czynności służbowych w dniu, w którym oddaje krew, oraz w dniu następnym, a także na czas okresowego badania lekarskiego dawców krwi zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 298² Kodeksu pracy⁴. Odrębne przepisy, na które powołuje się art. 9 ustawy, to przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy⁵, wydanego na podstawie przywołanego powyżej art. 298² Kodeksu pracy. Zgodnie z § 12 ww. rozporządzenia pracodawca jest zobowiązany zwolnić od pracy pracownika będącego krwiodawcą na czas oznaczony przez centrum krwiodawstwa w celu oddania krwi. Z ww. przepisu wynika również, że pracodawca zwalnia pracownika od pracy na czas niezbędny do przeprowadzenia zaleconych przez stację krwiodawstwa okresowych badań lekarskich, jeżeli nie mogą one być wykonane w czasie wolnym od pracy. Przepisy ww. rozporządzenia nie precyzują czasu niezbędnego na przeprowadzenie badań, gdyż w każdym przypadku określane jest to indywidualnie.

3. *Czy pracownik zatrudniony na umowę o pracę, prowadzący jednocześnie działalność gospodarczą, może w zakładzie pracy skorzystać z dni wolnych po oddaniu krwi, a jednocześnie świadczyć usługi z tytułu prowadzonej działalności?*

Zgodnie z przywołanym powyżej art. 9 ustawy o publicznej służbie krwi Honorowemu Dawcy Krwi przysługuje m.in. zwolnienie od pracy oraz zwolnienie od wykonywania czynności służbowych w dniu, w którym oddaje krew, oraz w dniu następnym, a także na czas okresowego badania lekarskiego dawców krwi, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 298² Kodeksu pracy. Natomiast zgodnie z § 12 rozporządzenia w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy pracodawca jest obowiązany zwolnić od pracy pracownika będącego krwiodawcą na czas oznaczony przez centrum krwiodawstwa w celu oddania krwi. Pracodawca jest również obowiązany zwolnić od pracy pracownika będącego krwiodawcą na czas niezbędny

---

² Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie zakresu niezbędnych informacji gromadzonych przez świadczeniodawców, szczegółowego sposobu rejestrowania tych informacji oraz ich przekazywania podmiotom zobowiązanym do finansowania świadczeń ze środków publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 610).

³ Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o publicznej służbie krwi (Dz. U. z 2024 r. poz. 281).

⁴ Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 1465, z późn. zm.).

⁵ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 15 maja 1996 r. w sprawie sposobu usprawiedliwiania nieobecności w pracy oraz udzielania pracownikom zwolnień od pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1632).

do przeprowadzenia zaleconych przez centrum krwiodawstwa okresowych badań lekarskich, jeżeli nie mogą one być wykonane w czasie wolnym od pracy. Z powyższych regulacji wynika, że ustawodawca uregulował jedynie sytuację dotyczącą uprawnień pracownika zatrudnionego na podstawie umowy o pracę przez pracodawcę. W przypadku osób samozatrudnionych czy współpracujących w oparciu o inną podstawę, strony mogą na zasadzie swobody umów określić w umowie uprawnienie do przerwy w realizacji umowy za wynagrodzeniem, w przypadku oddawania krwi. Jest to w takim przypadku prawo, a nie obowiązek stron. Jednocześnie uprawnienia wynikające z wyżej wskazanych przepisów nie wiążą się z zakazem podejmowania czynności w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, jeśli stan zdrowia Honorowego Dawcy Krwi umożliwi podejmowanie aktywności. Nie należy porównywać albo też próbować zrównać pod każdym względem sytuacji osób prowadzących pozarolniczą działalność z pracownikami. Przedsiębiorca sam decyduje, jak, kiedy i w jakich godzinach będzie pracował, jak również kiedy i jak długo będzie odpoczywał. Przedsiębiorca ma zapewnioną wolność działalności gospodarczej, a jakiegokolwiek ograniczenie wolności działalności gospodarczej jest dopuszczalne tylko w drodze ustawy i tylko ze względu na ważny interes publiczny.

4. *Czy resort zakłada poszerzenie uprawnień dla krwiodawców i w jeśli tak to jakim kierunku?*

Zgodnie z obowiązującym prawodawstwem Zasłużonemu Honorowemu Dawcy Krwi (ZHDK) i Honorowemu Dawcy Krwi (HDK) na chwilę obecną przysługuje:

1. zwolnienie od pracy oraz zwolnienie od wykonywania czynności służbowych w dniu, w którym oddaje krew, oraz w dniu następnym, a także na czas okresowego badania lekarskiego dawców krwi zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 298² ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy,
2. zwrot utraconego zarobku na zasadach wynikających z przepisów prawa pracy,
3. zwrot kosztów przejazdu do jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi na zasadach określonych w przepisach w sprawie diet i innych należności z tytułu podróży służbowych na obszarze kraju; koszt przejazdu ponosi jednostka organizacyjna publicznej służby krwi,
4. posiłek regeneracyjny,
5. możliwość odliczenia od podatku dochodowego darowizny w wysokości iloczynu kwoty rekompensaty,
6. bezpłatne zaopatrzenie w leki objęte wykazami do wysokości limitu finansowania – dotyczy ZHDK,
7. uprawnienia do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej (w tym do leczenia sanatoryjnego) oraz usług farmaceutycznych udzielanych w aptekach – dotyczy ZHDK.

Krew jest najcenniejszym darem, jaki człowiek bezinteresownie ofiarowuje drugiej osobie. Dzięki zaangażowaniu krwiodawców możliwe jest wykonywanie skomplikowanych operacji, ratowanie zdrowia, a także życia ciężko chorych oraz niesienie pomocy ofiarom wypadków. Krew to dar życia. Podawana jest pacjentom, którzy bezwzględnie wymagają leczenia krwią lub jej składnikami. Honorowe krwiodawstwo to także misja i odpowiedzialność. Rola jaką pełnią Honorowi Dawcy Krwi w lecznictwie jest bezcenna. To właśnie dzięki osobom, które z dobroci serca dzielą się częścią siebie możliwe jest ratowanie zdrowia i życia pacjentów wymagających leczenia krwią lub jej składnikami. Mając na uwadze powyższe decyzja o oddaniu krwi powinna wynikać z chęci dzielenia się z innymi, nie zaś z kalkulacji zysków. Krew nie jest produktem, jest darem dla drugiego człowieka. Doświadczenia wielu krajów wskazują, że pozyskiwana w ramach honorowego krwiodawstwa, krew i jej składniki gwarantuje pełne bezpieczeństwo i ochronę zdrowia zarówno dawców, jak i biorców krwi. Wobec powyższego każda decyzja o ewentualnym rozszerzeniu uprawnień przysługujących Honorowym Dawcom Krwi podejmowana jest w kontekście obowiązujących przepisów prawa zarówno krajowego, jak i europejskiego.

W tym miejscu podkreślić należy, że w dniu 17 lipca 2024 r. zostało opublikowane rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 czerwca 2024 r. w sprawie norm jakości i bezpieczeństwa substancji pochodzenia ludzkiego przeznaczonych do zastosowania u ludzi oraz uchylającego dyrektywy 2002/98/WE i 2004/23/WE, tzw. rozporządzenie SoHO, które reguluje między innymi zagadnienia dotyczące publicznej służbie krwi. Ewentualne zmiany w zakresie uprawnień przysługujących Honorowym Dawcom Krwi muszą pozostać w zgodzie z przepisami ww. rozporządzenia.

Ponadto warto przypomnieć, iż uprawnienia, które obecnie przysługują Honorowym Dawcom Krwi należy rozpatrywać nie w kontekście głównych przesłanek determinujących donację, a dowodów uznania i wdzięczności za oddaną krew i jej składniki. Należy pamiętać, że biorcami krwi są osoby chore, wymagające leczenia operacyjnego, o obniżonej odporności, w czasie chemioterapii, kobiety w ciąży, a także niemowlęta i dzieci, dlatego niezwykle istotne jest, aby pobudki związane z oddawaniem krwi wynikały z potrzeby serca i były szlachetne oraz uczciwe.

Dlatego też publiczna służba krwi stara się doceniać krwiodawców i podziękować im za bezcenny dar, którym dzielą się z potrzebującymi w trakcie oddawania krwi. Stąd uprawnienia oraz odznaki przysługujące Honorowym Dawcom Krwi. Dodatkowo wdrożony został program lojalnościowy pn. „Każda kropla jest cenna”, aby docenić ofiarność krwiodawców. Rokrocznie w Światowy Dzień Krwiodawcy oraz Dni Honorowego Krwiodawstwa organizowane są uroczyste obchody, aby podkreślić niezastąpioną rolę Honorowych Dawców Krwi w systemie lecznictwa.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Jerzy Szafranowicz
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/